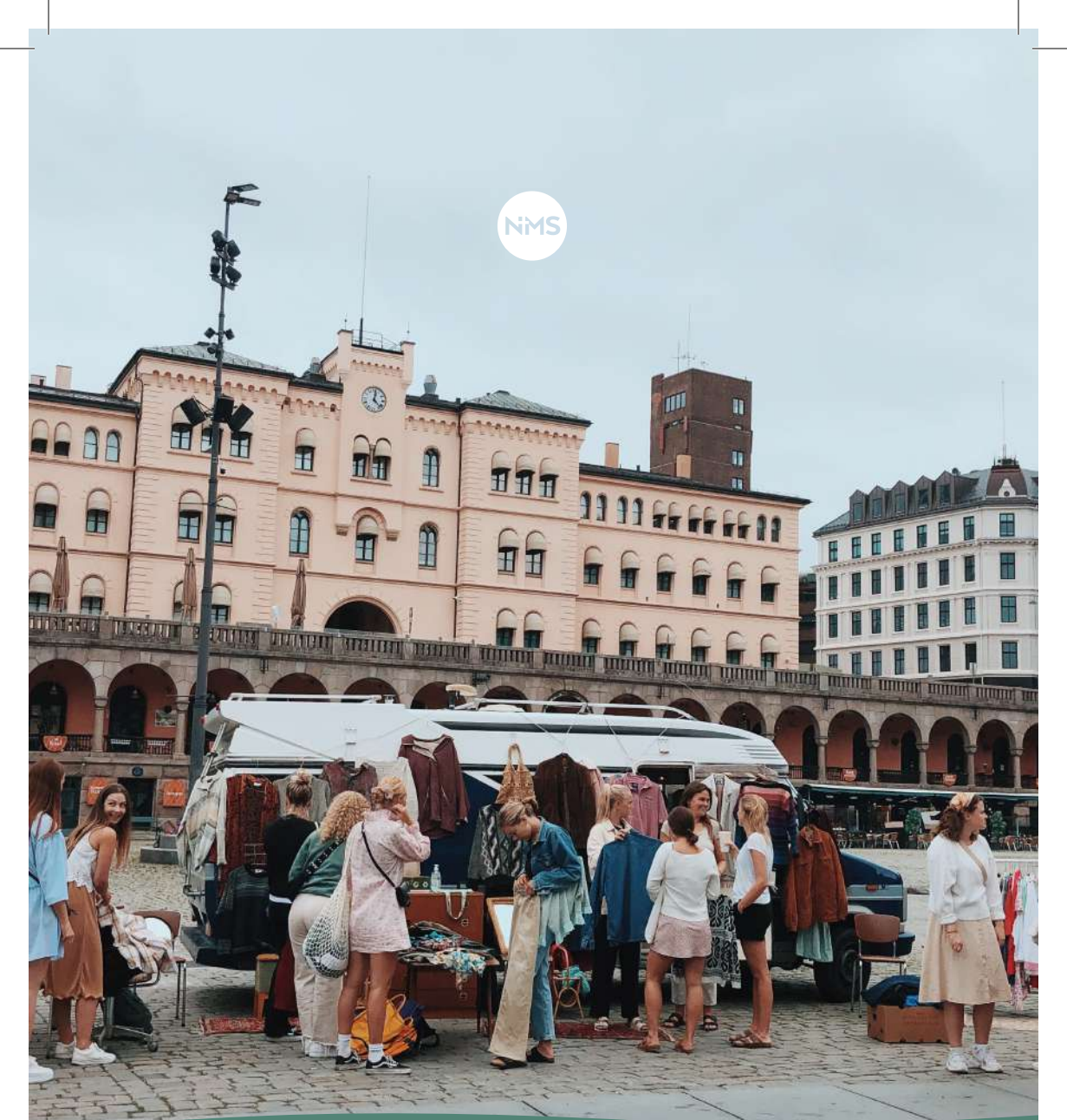

NMS

Den grønne tråden

Et samtalehefte om misjon og klima

Innhold

FORORD	s. 3
1. Klimaendringenes ulykksalige urettferdighet	s. 4
2. Misjon og bærekraftig gjenbruk	s. 7
3. Møte med "misjonens ansikt"	s. 10
4.hører Herren til	s. 13
5. Den digitale miljøutfordringen	s. 16
6. Miljøetikk-undervisning på presteskolen	s. 19
7. Misjon og klima i Thailand	s. 22
8. God forvaltning = gode klimatiltak	s. 25

SKRIBENTER

1. SAMTALE

Per Ivar Våje

Spesialrådgiver NMS, innen klima, miljø og matsikkerhet

5. SAMTALE

Seth Ueland Chancey

Rådgiver, NMS

2. SAMTALE

Stine Vastveit

Sykepleier og eier av Loppisvan

6. SAMTALE

Tom Sverre Bredal-Tomren

Professor i Global kristendom samt i Systematisk teologi, VID

3. SAMTALE

Leif Gunnar Engedal

Professor emeritus, MF vitenskapelig høyskole

7. SAMTALE

Knut Hallen

Misjonær, NMS Thailand

4. SAMTALE

Siri Lindtveit

Daglig leder NMS Gjenbruk

8. SAMTALE

Greta Gravås Aarthun

Frivillig i NMS, driver MIHA - Misjon i hagen

Kjære leser

I flere av misjonslandene ser vi konsekvensene av klimaendringene svært tydelig nå: ekstremvær, tørke, flom og matmangel rammer livsgrunnlaget til millioner av mennesker. For oss som lever i et rikt land, kan disse problemene virke langt unna, men for dem vi er kalt til å stå sammen med i misjon, er det en daglig realitet. Vår livsstil og vårt forbruk, har direkte konsekvenser for mennesker i de mest sårbare delene av verden.

Heldigvis ser vi en økende bevissthet rundt oss på hvordan vi kan bidra til en mer bærekraftig fremtid. Gjenbruk, loppemarkeder og resirkulering er blitt en del av hverdagen for mange, og den digitale klimautfordringen utfordrer oss til å tenke nytt om hvordan vår teknologibruk påvirker miljøet.

Vi inviterer deg til å reflektere, undre deg, be – og samtale om disse temaene. Vi håper heftet kan bli til inspirasjon, og kanskje lærer du noe nytt. Kanskje utfordres tankene dine i møte med temaene i dette heftet.

Årets hefte har 8 samtaler mot tidligere 6. Vi håper det kan være til god hjelp for å dekke større deler av året. Men vi kan fortsatt anbefale å fylle på med andakter og samtale spørsmål i Misjonstidende.

Gode hilsener fra komiteen:

**Sigrid Elise
Dybdahl Buxrud**
Utsending. NMS Hongkong

**Janne
Bech-Sørensen**
Rådgiver, NMS Frivillighet
og småfellelskap

Leah Tjemsland
Rådgiver i Ungt Lederskap &
Ucrew programkoordinator

Vi håper dette heftet kan være til glede og inspirasjon! Ta gjerne kontakt med regionkontoret eller NMS i Stavanger for å få gratis tilsendt flere samtalehefter.

Vil du vite mer om det grønne arbeidet til NMS, kan du kontakte leder av Creation Care-faggruppen Sigrid D. Buxrud på sigridb@nms.no

Klimaendringenes ulykksalige urettferdighet

Tekst: Per Ivar Våje Spesialrådgiver NMS innen klima, miljø og matsikkerhet

Klimaendringene er her allerede. På Madagaskar ser vi det tydelig. Hva gjør det med mennesker på Madagaskar, og hva gjør det med oss?

Madagaskar er rikt!

«Madagaskar er ikke et fattig land!» Ordene stammer fra Ramiharimanana Felicite, som i ca. 30 år jobbet som rektor på Fihaonana jordbruksskole på Øst-Madagaskar. Den store øya er kjent som et skattkammer av biologisk mangfold. Ca. 90% av plante- og dyrelivet på øya finnes ingen andre steder i verden. Og stadig oppdages nye arter som ikke tidligere er beskrevet. Biologisk mangfold er en arv som hele verden har ansvar for å ta vare på. Hvis ikke, står vi i fare for å miste uerstattelige verdier i Guds skaperverk og uante ressurser som ennå ikke er oppdaget. Og da har vi ikke nevnt rikdommen Madagaskar har i havet rundt øya og i mineraler under bakken. Men disse rikdommene trues nå av både menneskelig misbruk, plyndring fra andre land og av klimaendringer.

Jordbruk og matproduksjon

Madagaskar har også store muligheter for å øke sin matproduksjon og verdiskapning fra egne naturressurser. Den gassisk - lutherske kirke (FLM) driver to jordbruksskoler på Madagaskar, og er i ferd med å gjenåpne den tredje, med støtte fra NMS. I 2025 er det 60 år siden den første jordbruksskolen, Tombontsoa, ble startet utenfor Antsirabe med midler fra Norge. Det undervises i klimasmart og bærekraftig jordbruk på skolene, og NMS støtter nå med penger fra Norad et FLM-prosjekt med klimasmart jordbruk på Sør-Madagaskar. Det dreier seg om enkle teknikker for å utnytte det tilgjengelige vannet på best mulig måte, om spredning av risiko for total avlingssvikt og om å øke verdikjeden av jordbruksprodukter for å gi økt inntekt til bondene.

Klimakrisen

Klimaendringene rammer Madagaskar hardt. Syklonene kommer oftere og kraftigere enn før, og været er uforutsigbart. Mange bor i hus som lett ødelegges av ekstremvær eller er bygd i flomutsatte områder. Mister du huset,

Illustrasjonsfoto: Misbahula Aulia fra Unsplash

Klimaendringene er urettferdige på minst tre måter:

- De 10% rikeste i verden (og her befinner de aller fleste nordmenn seg) slipper ut omtrent halvparten av all verdens klimagassutslipp, mens de 50% fattigste slipper ut bare 10%.
- De 10% rikeste i verden rammes bare med ca. 3% av alle tap og skader knyttet til klimaendringer, mens de 50% fattigste må tåle 75% av all tap og skade.
- De 10% rikeste i verden sitter på 76% av ressursene / pengene til å gjøre noe med denne urettferdigheten, mens de 50% fattigste bare har ca. 2%.

finnes ingen forsikring slik at du kan bygge det opp igjen. Årets regntid kom først i januar, mens den normalt skulle ha startet i november / desember. Gammel kunnskap om værtegn er ikke lenger gyldig. Om det blir total avlingssvikt er det ingen naturskadeerstatning. I 2021 ble det erklært tørkekatastrofe og hungersnød på Sør-Madagaskar som en direkte konsekvens av klimaendringene . Det vi nå vet, er at vår livsstil, høye forbruk og store klimafotavtrykk rammer mennesker som er utsatt for klimaendringer. Hva kan vi gjøre med det?

Fra Bibelen

Amos 4,1 og 5,11-12. Matt. 25,25-40. Luk. 6,20-21 og 24-25. Jak 5,1-5

Bønn

Gud, vi ser at klimaendringene allerede rammer våre med-mennesker på Madagaskar, og vi ber om styrke og håp for dem som mister både hjem og matjord. Takk for rikdommen og mangfoldet du har skapt på denne vakre øya – hjelp oss å ta ansvar for å bevare den. Tilgi oss for hvordan vår livsstil bidrar til ødeleggelse langt borte fra der vi bor.

Vis oss veien til rettferdighet, fellesskap og handling. Amen.

Sang

Himmelske Far, du har skapt oss, NoS 712

Intet er vårt, NoS 713

Spørsmål til samtale

1. Hvordan definerer vi fattigdom og rikdom? På hvilken måte tenker du at Madagaskar er et rikt land? Kan du nevne flere ting enn det som er nevnt i teksten?
2. Hva sier Bibelen om det ansvaret som hviler på de som har rikdom og makt i verden?
3. Hva har klimaendringene med urettferdighet å gjøre? Hva kan vi gjøre med det?

Misjon og bærekraftig gjenbruk

Tekst: Stine Vastveit, sykepleier og eier av Loppisvan

Jeg har lenge kjent et kall i livet mitt til å reise ut i misjon og trodde jeg hadde funnet ut hvordan dette skulle skje; nemlig som sykepleier ute i den store verden.

Som 22-åring startet jeg på sykepleiestudiet ved VID i Oslo. Målet mitt med studiet var å reise ut i misjon, men Gud viste meg tidlig at han hadde andre planer. Samtidig som jeg studerte i Oslo, kjøpte jeg en gammel van som jeg planla å bo i. Denne vanen viste seg å bli mye mer en bare et midlertidig hjem – jeg startet nemlig min egen bruktbutikk på hjul.

Etter at jeg hadde sett de store mørketallene fra fast fashion-industrien og hvor skadelig det var for miljøet, samtidig som jeg så hvor ødeleggende det var for mennesker som i utgangspunktet ikke har det så enkelt, begynte jeg å engasjere meg i gjenbruk og bærekraft.

Foto: Thomas Carroll, fra marked i Lofoten utenfor trevarefabrikken i Henningsvær.

Jeg satte meg egne mål om bare å handle brukt, og jeg tok et valg om ikke å være en del av bruk- og kast-samfunnet vi lever i. Jeg bestemte meg for at hvis jeg kunne gjøre en positiv forskjell, så ville jeg gjerne satse på det.

Siden den gang, for åtte år siden, startet reisen min inn i bærekraft og videre i misjon, med det som skulle bli bruktbutikken min «Loppisvan.»

I sju år har Loppisvan vært et unikt konsept - en bruktbutikk på hjul som jeg reiser rundt i Norge med. I den har jeg hatt markeder på ulike universiteter, festivaler, markeds plasser og cafeer, for å skape trend og tilgjengelighet rundt bærekraftig mote. For meg har dette blitt til en møteplass hvor jeg kommer i kontakt med så mange forskjellige mennesker – mennesker jeg kanskje aldri hadde snakket med om det ikke var for Loppisvan.

Mennesker som er veldig ulike meg selv, folk i alle aldre, folk med ulik bakgrunn, meninger, tro og erfaringer. Erfaringen min er at når de kommer på «mitt marked», er det helt naturlig å begynne å prate med dem.

Under markedene inviter jeg ofte på kaffe og drøs i bilen, noe som gjør at mennesker kommer tett på livet mitt allerede ved første møte. Det virker som at det gjør noe med dem. Det er så mye enklere å snakke om livet, om hvem jeg er og hva jeg tror på når jeg allerede er i mitt eget hjem. Jeg har erfart at Gud har brukt interessen min for gjenbruk og bærekraft til å nå ut til mange mennesker rundt om i Norge. Dette åpner opp for spennende og gode samtaler. Gud har åpnet dører og ledet meg inn i misjon på en helt annen måte enn jeg noen gang kunne forestille meg, noe som er utrolig spennende og givende!

I løpet av de siste årene har jeg også fått muligheten til å ta en DTS (disippeltreningsskole) i Ungdom i Oppdrag, og fått være med på å reise ut i

Foto: Privat. Stine Vastveit og Sunniva Marie Naalsund

misjon til Mexico. Dette var fantastisk og livsforvandlende på så mange måter. Vi fikk se og oppleve sterke møter med en levende Gud!

2. Korinterbrev 5,20: "Så er vi altså ambassadører for Kristus, som om Gud formaner dere ved oss. Vi ber dere på Kristi vegne: La dere forlike med Gud." Dette verset understreker at vi har et kall til å representere troen vår, uansett hvor vi befinner oss. Og dette tar jeg med meg når jeg reiser rundt. Gud har ledet meg inn i misjon, ved å la meg engasjere meg for mennesker, bygge relasjoner og dele tro. Samtidig får jeg påvirke motebransjen i en positiv retning ved å skape trend og tilgjengelighet rundt bærekraftig mote.

Fra Bibelen

Jesaja 6,8

Bønn

Kjære Gud!

Takk for at du kaller oss på måter vi ikke alltid forstår.

Takk for at du bruker våre interesser, vår lidenskap og våre hender til å spre ditt rike – midt i hverdagen. Takk for at du er der i de små samtalene, i smilene og i hjertene, hjelp oss å formidle deg og din kjærlighet til alle vi møter.

Amen.

Sang

Gå gjennom byens lange, rette gater, NoS 520

Spørsmål til samtale

1. Hvilket ansvar har vi som kristne til å ta vare på kloden?
2. Hvordan kan du gjøre en forskjell i hverdagen, i valgene du tar rundt bærekraft?
3. Hva betyr misjon for deg?
4. Hvordan kan misjon se ut i livet ditt?

3

Møte med «misjonens ansikt»

Tekst: Leif Gunnar Engedal, Professor emeritus ved MF vitenskapelig høyskole

Mitt aller tidligste minne av «misjon» er lyset i et ansikt: Hun het visst «søster Milli». Hun kom helt fra Mangarano til Mandal, og hun hadde et ansikt som lyste. Slik husker jeg det.

Den kvelden fikk alle på bedehuset se hva misjon handlet om: At spedalske fikk et hjem, at sultne fikk brød, at nakne, fattige og syke fikk nytt liv. Og at kirkene var fulle av folk som tok imot evangeliet. Det står for meg som mer enn et vakkert minne. Det tegner konturene av en sterk og stolt tradisjon i norsk misjon: Bevegelsen «utover» med Evangelium og Diakoni – «Ordet om korset» hånd i hånd med jordnær, praktisk tjeneste for mennesker i nød. Og dette var den store hemmeligheten: I bevegelsen «utover» åpner Gud selv sitt bankende hjerte mot verden og gir alt levende liv.

Uroen en vakker vårdag

Det er torsdag morgen når jeg skriver dette. Varmt, vakkert vårvær. Utenfor vinduet puster kornåkeren lettet ut etter vinterens kulde. Fuglene i bjørka priser våren, og små krokuser våger seg fram ved husveggen. Fred og ro i et privilegert liv.

Men så skjer det igjen: Er det en slags sorg? Eller et uadressert sinne? Blafrende skygger i sjelen, en uro som ikke slipper. Det er morgennyhetene på radioen. Igjen blir det plagsomt tydelig: Det er et urovekkende «Aldri før» som plager meg. «Aldri før» så voldsomme hetebølger. «Aldri før» så ødeleggende flom. «Aldri før» så store tap av dyrearter og naturmangfold. «Aldri før» så mange klimaflyktninger. Det er nøktern vitenskap som melder i radioen. Moder Jords ansikt blør. Ikke i en fjern framtid, men her og nå. Og det vil bli verre. Hva vil de møte som skal arve jorden etter oss?

Handlinger som gir håp?

Hvor går jeg med denne uroen? Har «misjonen» hjelp å gi? Betyr klimakrise og naturtap noe i misjonsarbeidet? Finnes det handlinger som gir håp? Finnes det kanskje usynlige tråder fra søster Millis lysende ansikt til Moder Jords blødende sår?

Illustrasjonsfoto: Sebastian Leon Prado fra Unsplash

Jeg er overbevist om at det finnes. Omsorg for mennesker i nød og omsorg for Moder Jords liv er i dag to sider av samme sak. Å kjempe for menneskeverd uten å bry seg om økosystemenes liv og helse, likner på en farlig illusjon. «Ansiktets diakoni» som ser enkeltmenneskets nød, er umistelig. Men den må søke sammen med og utfordres av en radikal og innsiktsfull «grønn diakoni». En diakoni som lytter til Moder Jords nødrop. En diakoni som vender seg mot en ressursbruk og livsstil som raserer natur og truer med å gjøre store deler av kloden ubeboelig.

Hvor går veien?

Som for all annen diakoni handler det om å leite seg fram til konkrete, jordnære praksiser, både privat og i fellesskap. Utfordringene er store, mulighetene mange, og eksemplene på alternative, mer solidariske levemåter etter hvert gledelig mange. Skal forandringene fortsette – og det må de – ser jeg for meg tre ting som særlig viktige: Vi trenger å fornye vår felles-kristne trinitariske gudstro: At det evige fellesskapet i Gud mellom Faderen, Sønnen og Ånden er livets kilde. At alt som lever - i jord og skog, himmel og hav – har liv fordi Gud gir liv. Det gir Skaperverket en skjønnhet, verdighet og verdi som er forankret i Gud. Den som kalkulerer naturens verdi utelukkende i forhold til menneskers umettelige behov, lager regnestykker i en verden uten Gud. Den regnemåten varsler nå «kode rød» for menneskeheten.

Det er tid for å vende om. Det er tid for å gjenreise bildet av den ydmyke, vidsynte og varsomme forvalter. En klok hyrde som ser og vet at menneskets liv bare kan bestå i dyp samhörighet med levende natur.

For slik er vårt liv: En gylden tråd i den store livsveven. Sårbare og avhengige. Uten de livsmuligheter som helheten rommer, går vårt liv til grunne. Troen, håpet og handlingene trenger den styrken som fellesskapet gir.

Kan misjonen være et slikt fellesskap?

Fra Bibelen

Jesaja 58,10-11 og Kolosserne 1,16-17

Bønn

Kjære Gud, du som skaper og bærer alt liv,
gi oss mot til å elske både mennesker og jorden slik du gjør.
Vis oss veien til håp, tilhörighet og rettferdighet.
La misjonens lys skinne i våre hender og hjerter.
Amen.

Sang

Gud, du er rik NoS 715
Herre, jeg vil gjerne takke NoS 716

Spørsmål til samtale

1. Hva betyr det at «misjon» i dag også handler om jorden og miljøet vi lever i?
2. Har du opplevd mennesker som lyser med håp og tro – slik som søster Milli? Hva gjorde det med deg?
3. Hvilke små eller store handlinger kan vi gjøre for å ta vare på både mennesker og skaperverket?

... hører Herren til

Tekst: Siri Lindtveit – Daglig leder NMS Gjenbruk

Vi lever i en tid hvor vi står overfor mange store utfordringer, og miljøutfordringen er en av de største. Det er viktig å reflektere over vårt ansvar som forvaltere av Guds skaperverk. Bibelen minner oss om at jorden er Herrens, og alt som fyller den (Salme 24,1). Vi er kalt til å ta vare på denne fantastiske gaven vi har fått. Hvordan kan vi gjøre det?

Gjenbruk er en av de mest effektive måtene vi kan bidra til å redusere vårt fotavtrykk på jorden. Ved å gjenbruke ressurser reduserer vi behovet for å utvinne nye råmaterialer, noe som igjen minsker belastningen på miljøet.

Foto: Katrine Pensgård

Jesus lærte oss å være gode forvaltere. I lignelsen om talentene (Matteus 25,14-30) ser vi hvordan tjenerne ble belønnet for å forvalte det de hadde fått på en klok måte. På samme måte er vi kalt til å forvalte jordens ressurser med visdom og omtanke. Gjenbruk er en måte å gjøre dette på, ved å gi nytt liv til ting som ellers ville blitt kastet.

Vi kan alle gjøre små endringer i våre liv for å bidra til en mer bærekraftig fremtid. Dette kan være så enkelt som å reparere klær i stedet for å kjøpe nye, bruke gjenbrukbare poser når vi handler, eller donere ting vi ikke lenger trenger til veldedighet. Disse små handlingene kan ha stor betydning når vi alle bidrar.

NMS Gjenbruk er en stor aktør med 52 gjenbruksbutikker over hele landet. Disse butikkene bidrar til mindre avfall og forlenget levetid på varene, samtidig som de støtter viktige prosjekter som rent vann, skole/utdanning og kvinner- og barns rettigheter.

Fellesskapet i butikken er og viktig for alle som er med. For gjenbruk handler ikke bare om materielle ting. Vi kan også gjenbruke våre talenter og evner til å

Foto: Gunnhild Randi Helle Repstad

tjene andre. Ved å dele vår tid, kunnskap og kjærlighet kan vi bidra til å bygge opp våre fellesskap og styrke båndene mellom oss.

Misjon, møteplass og miljø gir stor motivasjon til de frivillige og gjør at NMS Gjenbruk er en viktig forvalter.

Gjenbruk er en praktisk måte å leve ut vår tro på, ved å vise omsorg for skaperverket. Så la oss be om visdom og styrke til å være gode forvaltere av Guds skaperverk. Må vi alle finne måter å leve mer bærekraftig på og inspirere andre til å gjøre det samme.

Fra Bibelen:

Salme 24,1 og Kolosserne 3,23-24

Bønn:

Kjære Gud, du har gitt oss jorden som en dyrebar gave – hjelp oss å forvalte den med visdom og kjærlighet. Hjelp oss å bruke ressursene klokt, slik at vi kan ta vare på jorden og våre medmennesker. Må våre handlinger gjenspeile din kjærlighet og inspirere andre til å leve bærekraftig. Amen.

Salme:

Herre, din jord bærer mat nok for alle, NoS 766

Spørsmål til samtale:

1. Hvordan kan vi som enkeltpersoner bidra til å redusere vårt miljøavtrykk gjennom gjenbruk i hverdagen?
2. Hva betyr det for deg å være en god forvalter av Guds skaperverk?
3. Kan du dele en erfaring der du har gjenbrukt noe på en kreativ måte og hvordan det påvirket ditt syn på miljøet?

Den digitale miljøutfordringen

Tekst: Seth Ueland Chancey, Rådgiver NMS

I misjonsarbeid tenker vi ofte på reiser, bygninger og papirforbruk når vi snakker om klimaavtrykk. Men hva med den digitale verden? Mange ser på skybasert lagring og digital kommunikasjon som en grønn løsning, men sannheten er mer komplisert.

Visste du for eksempel at 10 GB med bilder lagret i skyen i ett år kan generere omtrent 70 kg CO₂? Det tilsvarer mer enn én flyreise fra Stavanger til Oslo (en vei). Data lagret i skyen krever enorme mengder energi for å kjøles og behandles i datasentre, som ofte drives av fossilt brensel. Når vi tar tusenvis av bilder, lagrer dem i skyen og aldri sletter gamle filer, bidrar vi ubevisst til en digital klimabelastning.

Videomøter og sosiale medier – den skjulte klimabelastningen

Digitale møter og sosiale medier hjelper oss med å holde kontakt på tvers av avstander, men har også en miljøkostnad. Ett 1-times videomøte med 10 deltakere genererer omtrent 1,5 kg CO₂. Hvis du deltar i 6–8 timer med videomøter per uke, kan dette akkumulere seg til 468–624 kg CO₂ per år – tilsvarende 4–6 tur-retur flyreiser fra Stavanger til Oslo.

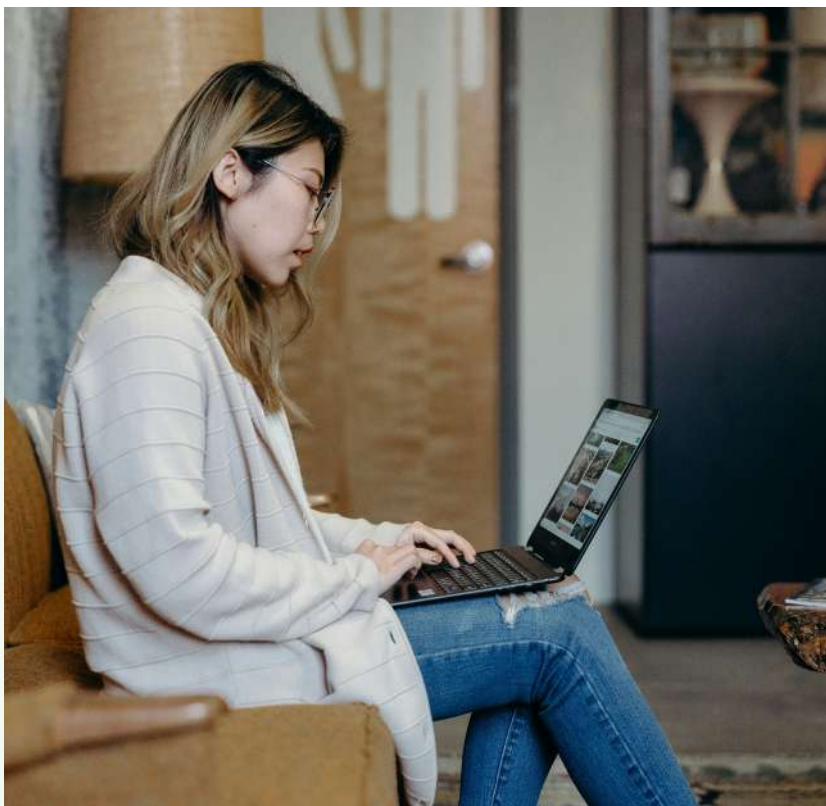
I tillegg kommer energiforbruket fra Facetime-samtaler, strømmetjenester og scrolling på sosiale medier. Alle disse aktivitetene er avhengige av datasentre som bruker store mengder strøm. Mange av oss tenker ikke over at vår digitale livsstil faktisk har et klimafotavtrykk som kan måle seg med fysiske reiser.

Hvordan kan vi ta bedre valg?

Som kristne er vi kalt til å være gode forvaltere av skaperverket (1. Mosebok 2,15). Vi tenker ofte på dette i fysiske termer – resirkulering, bærekraftig forbruk og støtte til miljøprosjekter. Men hva med vårt digitale liv?

Vi i misjonsbevegelsen bruker digitale verktøy for å nå ut med evangeliet, men vi må også være bevisste på hvordan vi gjør det. Her er noen spørsmål vi kan stille oss:

- Hvilke data trenger vi faktisk å lagre? Kan vi slette unødvendige e-poster, dokumenter og bilder?

Illustrasjonsfoto: Brooke Cagle fra Unsplash

- Kan vi redusere filstørrelsen? Bilder og videoer i lavere oppløsning bruker mindre lagringsplass og energi.
- Hva sparer vi på å bruke chat i Teams i stedet for e-post? Korte meldinger i chat krever mindre datalagring enn en lang e-postutveksling.
- Når bør vi velge telefon eller SMS framfor videomøte? Noen møter kan gjennomføres uten video, og mange beskjeder kan gis via telefon i stedet for en e-post eller et langt møte.
- Hvordan påvirker AI-søk vårt klimaavtrykk? AI-baserte søk bruker mer energi enn tradisjonelle Google-søk. Har vi retningslinjer for bærekraftig bruk av AI

Veien videre

Misjon og klima henger sammen. Hvis vi skal forkynne om rettferdighet og omsorg for skaperverket, må vi også se på vårt eget digitale fotavtrykk. Kanskje handler det ikke bare om hvor vi reiser, men også om hvordan vi lagrer, deler og bruker informasjon.

For at vi som organisasjon skal ta de beste beslutningene, bør vi også vurdere en ekstern analyse av NMS sitt klimaavtrykk. Slike analyser har tidligere vist at reiser og bygninger er de største utslippskildene for organisasjoner som oss, men digitalt forbruk spiller også en rolle. En helhetlig vurdering kan hjelpe oss med å prioritere riktig og få en kunnskapsbasert tilnærming til vårt miljøarbeid.

Fra Bibelen

Salme 24,1

Bønn

Gud, hjelp oss å bruke teknologien med omtanke, ikke bare for effektivitetens skyld, men for klodens skyld. Lær oss å ta små valg med store konsekvenser – også når det gjelder det vi lagrer, deler og strømmer. Vis oss hvordan vi kan tjene deg, også i det digitale rom. Amen.

Sang

Herre, gjør det stille i mitt indre, NoS 732

Samtalespørsmål

1. Har du noen gang tenkt over det digitale klimaavtrykket ditt? Hvorfor eller hvorfor ikke?
2. Hvordan kan vi som menighet og misjonsbevegelse redusere vårt digitale energiforbruk?
3. Hvilke av de praktiske tiltakene nevnt i teksten kunne du selv implementere i hverdagen din?
4. Hva betyr det å være en god forvalter av skaperverket i den digitale tidsalderen?

Miljøetikk-undervisning på presteskolen

Tekst: Tom Sverre Bredal-Tomren

Mens vi går gjennom en tørr svidd åker utenfor Meiganga rister min gode venn og kollega Joseph på hodet mens han sier lavmælt: «Klimaendringene gjør alt mer uforutsigbart, det vil bli en katastrofe for hele det vestlige Afrika om det fortsetter som dette».

Dette året kom regnet senere enn vanlig. Det er ikke første gangen de seineste årene. Tradisjonelt har folk visst når regnet kommer, nesten på dato, og de har sådd etter det. Nå er dette forandret. Mange har sådd både en og to ganger uten at sesongregnet har kommet. Resultatet er avsvidd korn og spirer og at såkornet er tapt. Neste vinter blir det å ta opp pengelån og kjøpe dyrt. Den totale fattigdommen banker på døren. Joseph er ikke den eneste som ser at de regionale konsekvensene av klimaendringene er i ferd med å gjøre et hardt liv enda hardere.

Illustrasjonsfoto: Maria Indrøy Risanger

Jeg har delvis på fulltid undervist gjestelærere i økoteologi og miljøetikk på presteskolen i Meiganga og på det protestantiske universitetet i Yaounde i snart tjue år. Da jeg startet å undervise om forholdet mellom klima og teologi vakte det umiddelbart interesse. Studentene forstod intuitivt at dette var et tema som kom til å bli stadig viktigere. Det har det blitt. Kirken (EELC) har etter hvert innført en egen dag i sin liturgiske kalender der prestene skal fokusere på vern av jorden. Gjennom sanger, bønner og undervisning skal alle medlemmene i EELC få opplæring i hva som gjør at temperaturen stiger, at regnet uteblir og at dyrene som levde her før er i ferd med å forsvinne. Dagen skal brukes både til å be, takke for skaperverket, få faktakunnskap og tips om hva en selv som kristen og menighet kan gjøre. I tillegg til dette har kirken også et pågående miljøprosjekt der de jobber med treplanting, opplæring i bruk av mindre ved til matlaging og annen relevant opplæring. Mange gode tiltak som sender et signal ut i samfunnet om at Gud bryr seg om det som skjer. Gud bryr seg om planter som tørker opp, dyr som rammes og om menneskene som sulter og tørster.

Når jeg underviser om temaet er det alltid stort engasjement, og de skarpeste hodene er gjerne raske til å se at det er relativt lite de selv lokalt kan gjøre med de menneskeskapte klimaendringene. En gjennomsnittlig nordmann slipper ut om lag 20 ganger så mye CO₂ som en kameruner, og hver av oss i Norge forbruker årlig mer enn fem ganger så mye av jordens åkerkraft som de gjør der. Da er oljen vi selger fra Norge holdt utenom regnskapet.

Problemet med mindre regn og en jord som ikke gir mais som før, skapes ikke i Kamerun, men hos oss i nord. De som kjenner det som sult i magen er derimot de som bor opp mot ekvatorsirkelen. Det er definitivt viktig at NMS og kirkens ledere i EELC i Kamerun er opptatt av å øke kunnskapen og bevisstheten om det vi er i ferd med å gjøre med Guds skaperverk på misjonsfeltet, men det er altså ikke nok. De store problemene, klimautslippene, kommer fra andre steder enn Kamerun. De er skapt av industrilandene, av oss. En helt sentral del av det

Foto: Maria Indrøy Risanger

NMS kan bidra med er derfor å gi ansikt og stemmer til de som alt nå rammes av klima- og miljøendringene slik at vi ser og forstår at vi må endre oss også her i nord. Det er helt nødvendig at vi blir minnet på at det ikke er moralsk forsvarlig å leve som vi gjør. Ingen helstøpt kristen kan forsvare å slippe ut store mengder CO₂ bare for å kose seg litt mer på stranden i Syden eller for å få en god opplevelse i en europeisk storby. Hver gang vi fristes til å kjøpe flybilletter på salg for å kose oss, bør vi forestille oss Joseph og andre kristne brødre fra sør prikke oss på skulderen og kremte oss inn øret.

Fra Bibelen

1. Mosebok 2, 15 og Ordspråkene 31, 8-9

Bønn

Gud, du som har skapt jorden og alt som lever – vi roper til deg i vår uro.

Se i nåde til våre søsken i sør som rammes først og hardest av klimaendringene vi har vært med på å skape.

Gi oss mot til å endre våre liv og styrke til å stå opp for rettferdighet for både mennesker og skaperverk. Amen.

Sang

Brød for verden lot du vokse, NoS 714

Kjære Gud, når eg bed, NoS 717

Til samtale

1. Hvordan reagerer du når du leser denne teksten?
2. Mener du det er rett at NMS engasjerer seg i arbeid for klima og miljø?
3. I hvilken grad er du enig i utsagnet om at «Ingen helstøpt kristen kan forsvare å slippe ut store mengder CO₂ bare for å kose seg litt mer på stranden i Syden?»
4. Hvordan tenker du at de kommende generasjonene kommer til å tenke om klimaattferden i vår kultur?

Misjon og klima i Thailand

Tekst: Knut Hallen, Misjonær for NMS Thailand

Når kirken går i spissen for forvalteroppdraget i denne miljø- og klimakrisens tid har det først og fremst sin egenverdi i å ta vare på Guds sårede skaperverk.

Samtidig er dette en mulighet for kirken til å bygge brede allianser og komme i kontakt med nye grupper i alle de samfunn vi er til stede i rundt i verden (for eksempel de 17 landene hvor NMS jobber sammen med lokale partnerkirker). Kirkens forvalteroppdrag (1.Mos.1,26 + 2,15) og disippelgjøringsoppdraget (Matt.28,18-20) er ikke motsetninger. Tvert imot - disse to hovedoppdragene i Bibelen understøtter hverandre.

«Church farm» -konseptet i vår lutherske søsterkirke i Thailand (ELCT 1994-)

I Thailand er NMS involvert i et spennende nybrottsarbeid som nettopp holder disse to oppdragene sammen. Presteparet Preeda og Dao har i over fem år plantet og utviklet et regenerativt jordbruk på en 12 måls tomt rundt Nong-haan kirke i Udon nordøst i Thailand nær grensen til Laos. De er også en del av «naturlig jordbruk» -nettverket som igjen er en del av Kong Rama IX «Sufficiency economy program» (tilstrekkelighets økonomi). Kong Rama IX s innsats for bærekraft, bl.a. gjennom dette programmet, har gjort at FNs årlige «World soil day» er lagt til hans bursdag 5.desember.

Målet med kirkefarmen er:

- Hjelp lokalkirken til å bli selvfinansiert gjennom produksjon og salg av gårdsprodukter
- Utvikle kompetanse og læringsmiljø for regenerativt jordbruk («farming Gods way») som kan støtte både kirker og lokalsamfunn i Thailand/Mekonglandene
- Åpne kirken opp mot samfunnet gjennom det allmenne behovet for mer bærekraftig jordbruk og knytte dette til den kristne forvaltertanken
- Knytte nye relasjoner så flere får muligheten til å utforske sammenhengen mellom skaperverket og den treenige Gud - vandre disippelveien.

Personlig er jeg trigget av kombinasjonen Penger-Natur-Bibel og tenker og ber mye rundt dette: Utforske de bærekraftige måtene å leve på i ulike lokale

Sammen midt i alt som gror på "Nonghaan Church Farm": Regenerativ bonde, prest og generalsekretær i partnerkirken ELCT Preeda Hongsakaew, Tor Helge Brandsæter regenerativ bonde og rådgiver for NMS i Thailand/Laos og leder for fagteam "Creation care" og utsending i Hongkong Sigrud Dybdahl Buxrud

kontekster rundt i verden. Det gode livet for alle mennesker kommer fra Gud, men hvordan konkretiseres det lokalt i naturforvaltning, produksjon, salg, lønninger, tidsbruk etc.?

Dagens globale situasjon kan være skremmende, men det kan også være et mulighetsrom for positiv forandring. Kunne kirken for eksempel bruke denne tiden til å løfte frem alternativer til dagens "vekstøkonomi"? Det er veldig få som tenker og utforsker alternativer til dagens økonomiske system. Et system som både holder folk nede i fattigdom og urettferdighet og som bygger på et vekstprinsipp som ikke er bærekraftig. Tar vi det for gitt at sånn må det være, som en naturlov? (et bidrag til å tenke alternativt er - «De åpne henders økonomi»-stemmer fra Korsvei-bevegelsen 2015)

Bibelen forteller om den store gode sammenhengen som vi mennesker rev i stykker, men som Gud med korssting vil veve sammen igjen. Paulus formidler dette

på en vakker måte i slutten av den «kosmiske hymnen» i Kolosserbrevet 1,15-20: «..og ved ham ville Gud forsone alt med seg selv, det som er på jorden, og det som er i himmelen, da han skapte fred ved hans blod på korset.» Kol.1,20

Det som skjedde på korset, kjernen i vår frelse, angår ikke bare oss mennesker, men hele skapelsen. Hvordan kan vi, som kirke og kristne, være Guds medarbeidere i retning av denne forsonede helheten?

Fra Bibelen

Salme 24,1-2 og Johannes 15, 5-8

Bønn

Gud, vi takker deg for skaperverket du har betrodd oss å forvalte med kjærlighet og klokskap. Hjelp oss å leve i balanse med jorda, hverandre og deg – som disipler i tjeneste for hele skapelsen. Gi din kirke mot og visdom til å gå foran i bærekraft og rettferdighet.

La alt vårt arbeid være med på å lege det som er såret og ære deg, vår skaper og forsoner. Amen.

Sang

Der det nye livet lever, NoS 697

Spørsmål til samtale

1. Hva tenker du om sammenhengen mellom de to store oppdragene: Forvalteransvaret og disippelgjøringsoppdraget
2. Hvordan kan vi, som kirke og kristne i miljøkrisens tid, konkret være Guds medarbeidere i retning av den gode helheten vi opprinnelig er skapt til? 1.Mos.1, 26-28 + 1.Mos.2,15
3. Hva tenker du om det Paulus skriver om at forsoningen på korset angår hele skaperverket?
Kol.1.15-20

God forvaltning = gode klimatiltak

8

Greta Gravås Aarhun, Frivillig i NMS, driver MIHA - Misjon i hagen

Når et frø spirer formes et nytt liv. Misjon og plantedyrking har mye felles. Jesus bruker bildet om såmannen i Matteus 13, et bilde det er lett å forstå. Vi må lage gode så-bedd, da kan vi så frø i rikt monn, og det vil spire nytt liv over hele jorden.

Jeg har vært med å arrangere MIHA, misjon i hagen, flere ganger. Visjonen til MIHA er «La det spire». Vi deler kunnskap, glede og inspirasjon over det som vokser og gror, informerer om NMS sitt arbeid, skaper engasjement og deler troen på Jesus med naboen, kollegaen eller den som stikker innom.

I MIHA er bærekraft sentralt, derfor er gjenbruk en selvfølge. En dag lå det en stor sekk med renvaskede plantepotter utenfor døra vår. I sekken var det en

Illustrasjonsfoto: Nico Ruge fra Unsplash

lapp, og på den sto det: «Hei, her er noen potter dere kan bruke til plantene dere dyrker og selger på MIHA. Når jeg får ei tom potte, vasker jeg den og tenker på misjon. Gleder meg til MIHA». Dette viser personens eierskap og engasjement for MIHA, bønn for misjon, men også bærekraft og miljø/klimabevissthet.

En god forvalter bruker det han rår over på en smart måte. Ved å dele av egne ressurser er vi også smarte forvaltere. I NMS er det å dele troen på Jesus det aller viktigste. NMSU har slagordene «å dele tro, tid, ting og talent», og med dette oppfordres alle til å være gode forvaltere på flere arenaer. Det er så flott!

Å være en god forvalter sett i perspektiv av 1.Mosebok 1,27-31, er å ta vare på alt det skapte. I skapelsesberetningen beskrives en enorm gave til oss fra Gud. Men så har vi alle, i generasjoner, tenkt mest på «mitt eget» og lagt til side ansvaret vi har fått for hverandre og for alt det skapte. Vi må ta skapelses-

Foto: Marit Neset

beretningen på alvor helt ned til minste ledd. Og neste gang du får ei tom plantepotte kan du vaske den mens du ber ei bønn for misjonen, for så å gi potta til ditt lokale MIHA, om det finnes. En vinn-vinn-vinn-situasjon. Stell av alt som «vokser og gror», god forvaltning, miljø/klimatiltak og misjon må klinge sammen i en god og balansert harmoni.

Fra Bibelen

1. Mos 1, 27 og Salme 104, 10-13

Bønn

Kjære Far!

Takk for alt som spirer og gror. Takk for grøde og farger. Vi ønsker å lytte til deg, Gud. Hjelp oss til å ha vilje og mot til å ta bedre vare på jorda vår. Velsigne alle ansatte og frivillige i NMS slik at ditt ord kan bli sådd i god jord. Gi innsikt og klokskap i alle valg som må tas. Vær nær hos alle som styrer og bestemmer i menigheten, i landet vårt og i verden. Amen.

Sanger

Fagert er landet, NoS 740

Jeg folder mine hender små, NoS 143

Syng for Herren sol og måne, NoS 291

Spørsmål

1. Hvilke miljø/klimatiltak kan du eller menigheten din bli bedre på?
2. Å ta forvalteransvar er både riktig og viktig. Hvilke forvalteransvar har du?
3. I Matteus forteller Jesus om såmannen. Hva kan du/menigheten/samtalegruppen gjøre for å lage gode «så-bedd»?
4. Kjenner du til MIHA, misjon i hagen? Kanskje er det noe for deg og din menighet? På NMS sine nettsider finner du mer informasjon om MIHA, og det er også laget et fint hefte som du kan få fra regionkontoret ditt.

Notater

Bønn og forbønn

Bønn og forbønn er fundamentet for alt NMS er og gjør. Et av våre kjenne-tegn er: «Vi vil søke Gud i bibel og bønn - alene og sammen med andre».

- > På **nms.no/bonn** legges det ut nye bønneemner hver måned.
- > Send **NMS BE til 2490** for å få bønneemnene tilsendt på mobilen.
- > I hvert **MT (Misjonstidende)** er det bønneemner, andakt og samtale-opplegg.
- > På **Facebook** har vi gruppen **NMS bønn og fellesskap**. Alle er velkommen til å være med. Søk opp gruppen og klikk på «Bli medlem».

Velkommen i bønnfellesskapet!

Info for frivillige

Hver første torsdag i måneden klokken 20.00 sender vi «NMS-info for frivillige» på våre digitale flater. Her får du siste nytt fra NMS, misjonsinformasjon rett fra våre misjonærer og historier og inspirasjon fra våre mange frivillige.

Slik finner du sendingene:

1. Gå til nms.no/infosending
2. Her finner du til enhver tid opptak av de siste sendingene og informasjon om neste sending.
3. Klikk på sendingen du ønsker å se, sett deg godt til rette og snurr film!

Sendingene publiseres også på NMS sin YouTube-kanal, Facebook-side og Vimeo-profil, dersom du foretrekker å se dem der. Hjelp oss gjerne å gjøre sendingene kjent for flere!

NMS GJENBRUK

NMS Gjenbruk er Norges største gjenbrukskjede med 52 butikker og et lysstøperi, som drives av rundt 2300 frivillige medarbeidere. Overskuddet fra butikkene går til NMS sine prosjekter.

Gjenbruk bidrar til mindre avfall og forlenget levetid på varene. Vi ønsker at våre butikker skal være trivelige møteplasser for både frivillige og kunder.

Knausen Lysstøperi samler inn lysstumper via våre gjenbruksbutikker. Stumpene sorteres og støpes om til nye flotte lys og tennbrikker, for så å selges ut igjen i butikkene.

Les mer om NMS Gjenbruk på nmsgjenbruk.no

SØK OG FÅ STØTTE FRA K-STUD

Visste dere at en søknad om studiestøtte hos K-stud utløser penger til NMS?

Jo flere søknader, jo større sum overføres til NMS sitt arbeid for å utrydde fattigdom, dele troen på Jesus og bekjempe urettferdighet.

K-STUD

Kristelig studieforbund

Hva er K-stud?

K-stud (Kristelig studieforbund) er en frivillig organisasjon og et offentlig godkjent studieforbund, med en visjon om å skape gode læringsarenaer for troen og livet.

K-stud formidler også statsstøtte til medlemsorganisasjonenes voksen-opplæring. Les mer om K-stud her: www.k-stud.no

Krav for å få tildelt støtte:

- > Foreningen/gruppen må være medlem i NMS
- > Minst åtte kurstimer (tid en bruker på f. eks. et samtalehefte)
- > Minst en deltaker må fullføre
- > Føre oversikt over frammøte
- > Bruke et godkjent studieopplegg. (Alle NMS sine samtalehefter er godkjente.)
- > Sende inn søknad om støtte (*Innen 3 måneder etter avsluttet kurs/gruppe*)

Hvorfor søke om støtte gjennom K-stud?

Både NMS og K-stud ønsker at foreninger og grupper søker om tilskudd. K-stud får innvilgninger via statsbudsjettet i forhold til antall søknader. Slik kan foreningen/gruppen øke sin økonomiske støtte til NMS.

Hvordan søke?

Elektronisk tilskuddsportal
Du finner den på www.k-stud.no

Lykke til - og tusen takk!

Samtalehefte for foreninger og grupper

Godkjent av K-stud (Kristelig studieforbund)

Utgitt av NMS (Det Norske Misjonsselskap) 2025

Salmehenvisingene er hentet fra Norsk Salmebok 2013 (NoS)

Grafisk oppsett: NMS, Anette Thingbø Sundnes

Forsidebilde: Stine Vastveit

Trykkeri: Ålgård Offset

GJØR TRO TIL HANDLING

JEG VIL BLI FAST GIVER TIL NMS

via AvtaleGiro

AvtaleGiro

Kontonr: 8220 02 85057

Jeg ønsker å gi kroner (per måned)

- ☐ 300,-
☐ 500,-
☐ 1000,-
☐ Annet beløp _____

☐ Jeg ønsker at gave godskrives (forening/lokallag/menigh. misjonsavtale):

Belast mitt kontonr:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

NAVN: _____

ADRESSE: _____

POSTNR: _____ POSTSTED: _____

E-POST: _____

STED/DATO: _____ MOBIL: _____

UNDERSKRIFT: _____

PERSONNUMMER: (Fyll ut om du ønsker skattefradrag)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

KID-NUMMER: (Fylles ut av NMS)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

KUPONGEN SENDES TIL: NMS, POSTBOKS 226 SENTRUM, 4001 STAVANGER

VIL DU GI EN ENKELTGAVE, brukes konto 8220 02 85057.

BLI ENKELTMEDLEM

Tusen takk for at du vil bli enkeltmedlem

Som betalende enkeltmedlem i NMS

- bidrar du til NMS sitt arbeid
- har du demokratiske rettigheter på generalforsamling og regionmøter
- får du bladet Misjonstidende gratis tilsendt

Medlemskapet koster kr 295,- per år

Fyll ut og lever til regionansatt eller send til PB 226 Sentrum, 4001 Stavanger

NAVN: _____

ADRESSE: _____

POSTNR: _____ POSTSTED: _____

E-POST: _____

FØDSELSDATO: _____